

Beschrijving van het ANLb 2016 landschapspakket voor het beheer van elzen- en geriefhoutsingels op Terschelling, toe te passen in het leefgebied Droge Dooradering, door leden van het collectief Waddenvogels.

Pakket ‘Terschellinger elzen- en geriefhoutsingel’

Beschrijving

De term ‘singels’ is een verzamelnaam voor allerlei soorten, smalle, lijnvormige, opgaande beplantingselementen. Het zijn lijnen in het landschap gevormd door bomen en struiken. Singels komen verspreid over heel Nederland in verschillende vormen voor. Ze hebben zich spontaan ontwikkeld na het graven van sloten of zijn door de mens aangelegd. Vroegere functies waren vooral de voorziening in hout (geriefhout, brandhout, paalhout, bouwhout e.d.), windkering en perceel- en eigendomsscheiding. Thans hebben deze beplantingselementen met name een ecologische, landschappelijke en daarmee ook recreatieve functie. Bepaalde gebieden hebben een kleinschalig karakter door de aanwezigheid van singels en andere landschapselementen. Dergelijke besloten gebieden zijn geliefd bij de recreant, om er te wandelen en te fietsen. Ecologisch zijn ze van groot belang omdat ze het leefgebied vormen van een diversiteit aan flora en fauna. Door de aanwezigheid van diverse soorten bomen, struiken en kruiden, zijn ze interessant voor veel dieren. Van insecten en (zang)vogels tot amfibieën, reptielen en kleine en grotere zoogdieren. Sommige brengen hun hele leven in de singels door, andere komen er alleen om te broeden, te foerageren of te schuilen. In het voorjaar of de zomer, of juist uitsluitend in de winter.

In Friesland wordt een aantal gebieden gekenmerkt door de aanwezigheid van (veel) singels; de Noardlike Fryske Wâlden, zuidoost Friesland, Gaasterland en Terschelling. Met name in de gebieden op het vaste land liggen er naast singels – in meer of mindere mate – ook andere soorten landschapselementen met opgaande beplanting, zoals houtwallen, (hakhout)bosjes en (brede) bosstroken.

Het pakket ‘Terschellinger elzen- en geriefhoutsingel’ is bedoeld voor de elzensingels en andere ‘geriefhoutsingels’, gelegen in het kleinschalige agrarische cultuurlandschap, langs de binnenduinrand van Terschelling. Vergoeding voor beheer kan verkregen worden wanneer de elementen liggen binnen het leefgebied “droge dooradering”.

Afbakening

- Het pakket is van toepassing op de kenmerkende elzensingels – veelal bestaande uit diverse soorten bomen en struiken, maar met zwarte els als hoofdhoutsoort – alsook op andere ‘geriefhoutsingels’, dus singels met een andere hoofdhoutsoort dan zwarte els.
- Het element bestaat uit een vrijliggende, smalle (veelal eenrijige), maximaal 3 meter brede, opgaande beplanting, veelal groeiend op of bovenaan de taluds van sloten en greppels.
- Minimaal 90% van de in het element aanwezige beplanting bestaat uit inheemse soorten bomen en struiken.

- Het element ligt in het agrarische cultuurlandschap, dus op c.q. langs een perceel dat in agrarisch beheer is (graslandpercelen die beweid (kunnen) worden door vee en/of bouwlandpercelen (b.v. maïs)).
- De beplanting in het element wordt als hakhout beheerd. In de 10 tot 15 jaar durende beheercyclus worden drie onderdelen onderscheiden; jaarlijks beheer, periodieke snoeibeurt en eindkap. Het beheer is gericht op het behouden en/of ontwikkelen van een vitale, aaneengesloten, opgaande, houtige beplanting.
- Als uitzondering op de vorige regel kan een element opgenomen worden dat niet (meer) als hakhout beheerd wordt. Het gaat hierbij om goed ontwikkelde elementen met veelal een zwaardere c.q. oudere beplanting en daarmee een andere (maar wel hoge) ecologische waarde.

Beheereisen

- Aan minimaal 75% en maximaal 100% van de beheereenheid wordt beheer uitgevoerd (jaarlijks beheer, periodieke snoeibeurt of eindkap), van 1 oktober van het vorige kalenderjaar tot 1 maart van dit kalenderjaar. Het eventuele overige deel wordt in stand gehouden.
- Vrijgekomen snoeihout wordt afgevoerd en blijft dus niet achter in het element, eventueel m.u.v. slechts enkele takken.
- Chemische (onkruid)bestrijding is niet toegestaan, eventueel m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en Jacobskruid in nieuwe elementen.
- Het element wordt niet beweid.

Aanvullende beheervorschriften

- Branden in of in de directe omgeving van het element is niet toegestaan.
- Bemesting en/of de toevoeging c.q. verwerking van organisch of ander afval (b.v. slootmaaisel, bagger, maaisel, tuin- en of agrarisch afval) in het element is niet toegestaan.
- Indien versnippering van vrijgekomen materiaal (b.v. braamgroei, takken, stammen) plaats vindt, dan worden de snippers niet achtergelaten c.q. verwerkt in het element.
- Er vindt ieder jaar uitvoering van beheer plaats, bestaande uit:
 - jaarlijks beheer – b.v. maaien overmatige braamgroei en/of ander gewas, rasteronderhoud, opruimwerkzaamheden of
 - periodieke snoeibeurt – beperken van de breedte van de beplanting door het zagen/verwijderen van over het raster en/of perceel groeiende takken en/of staken of
 - eindkap – het afzetten van de gehele beplanting m.u.v. eventuele overstaanders, t.b.v. het verjongen van de beplanting, eens in de 10 tot 15 jaar.
- Het raster staat vrij van de beplanting en rastermaterialen (b.v. draad, gaas) worden dus niet aan de beplanting genageld.
- Indien vee aanwezig is, dan wordt de beplanting in het element beschermd tegen schade door het vee middels een deugdelijk veekerend raster.
- Het daadwerkelijke aanwezige element wordt meegenomen in de prestatieafspraken. Dit houdt in dat eventueel aanwezige dammen niet meetellen, m.u.v. doorgangen kleiner dan drie meter (zgn. veedammen).

- Er is sprake van een ecologisch waardevol element, met een boom- en struiklaag en/of kruidlaag.
- Ongewenste houtsoorten zoals Amerikaanse vogelkers mogen alleen chemisch bestreden worden d.m.v. stobbenbehandeling.
- In de prestatieafspraken wordt vastgelegd welke vorm van beheer in de periode (van de prestatieafspraken) wordt uitgevoerd. Voor de elementen waaraan een periodieke snoeibeurt of eindkap uitgevoerd wordt, wordt het jaartal van die ingreep vooraf bepaald en vastgelegd.
- Bij uitvoering van een periodieke snoeibeurt of eindkap wordt uiterlijk 14 dagen na voltooiing melding hiervan gemaakt bij het collectief.

Opties en beheervergoeding

Afhankelijk van de bedekkingsgraad van het element (hoeveelheid opgaande beplanting, aanwezig in zowel horizontale als verticale lijn) en het uit te voeren beheer wordt voor ieder afzonderlijk element gekozen voor een bepaalde beheervorm, voor de uitvoering in een periode van vijf jaar (1 januari 2017 t/m 31 december 2022). Voor het uitvoeren van de beheermaatregelen ontvangt de beheerder een vergoeding per strekkende meter. De opties en beheervergoedingen zijn als volgt:

A - Bedekkingsgraad 30-50%

1. *jaarlijks beheer:*
 - a. in alle 5 jaren jaarlijks beheer uitvoeren (€ 0,22 per meter per jaar)
2. *jaarlijks beheer + periodieke snoeibeurt:*
 - a. in 4 van de 5 jaren jaarlijks beheer uitvoeren (€ 0,22 per meter per jaar)
 - b. in 1 van de 5 jaren de periodieke snoeibeurt uitvoeren (€ 1,09 per meter)
3. *jaarlijks beheer + eindkap:*
 - a. in 4 van de 5 jaren jaarlijks beheer uitvoeren (€ 0,22 per meter per jaar)
 - b. in 1 van de 5 jaren de eindkap uitvoeren (€ 3,50 per meter)

B - Bedekkingsgraad 50-75%

1. *jaarlijks beheer:*
 - a. in alle 5 jaren jaarlijks beheer uitvoeren (€ 0,34 per meter per jaar)
2. *jaarlijks beheer + periodieke snoeibeurt:*
 - a. in 4 van de 5 jaren jaarlijks beheer uitvoeren (€ 0,34 per meter per jaar)
 - b. in 1 van de 5 jaren de periodieke snoeibeurt uitvoeren (€ 1,72 per meter)
3. *jaarlijks beheer + eindkap:*
 - a. in 4 van de 5 jaren jaarlijks beheer uitvoeren (€ 0,34 per meter per jaar)
 - b. in 1 van de 5 jaren de eindkap uitvoeren (€ 5,53 per meter)

C - Bedekkingsgraad >75%

1. *jaarlijks beheer:*
 - a. in alle 5 jaren jaarlijks beheer uitvoeren (€ 0,48 per meter per jaar)
2. *jaarlijks beheer + periodieke snoeibeurt:*
 - a. in 4 van de 5 jaren jaarlijks beheer uitvoeren (€ 0,48 per meter per jaar)
 - b. in 1 van de 5 jaren de periodieke snoeibeurt uitvoeren (€ 2,42 per meter)
3. *jaarlijks beheer + eindkap:*
 - a. in 4 van de 5 jaren jaarlijks beheer uitvoeren (€ 0,48 per meter per jaar)
 - b. in 1 van de 5 jaren de eindkap uitvoeren (€ 7,79 per meter)

Beschrijving van het ANLb 2016 landschapspakket voor het beheer van hakhoutbosjes op Terschelling, toe te passen in het leefgebied Droge Dooradering, door leden van het collectief Waddenvogels.

Pakket 'Terschellinger hakhoutbosje'

Beschrijving

Van oudsher is er de behoefte aan hout, voor allerlei doeleinden. Het kan gaan om brandhout, paalhout, bouwhout, staken voor gebruik in de groentetuin of zgn. boerengeriefhout (b.v. stelen voor diverse soorten gereedschap). Degelijke bosjes worden vaak geriefhoutbosjes of hakhoutbosjes genoemd. Er zijn veel overeenkomsten tussen hakhoutbosjes en andere landschapselementen zoals elzen- en geriefhoutsingels en houtwallen. Niet alleen qua uiterlijk (een opgaande begroeiing met houtige gewassen) maar ook qua beheer (hakhoutbeheer). Net als in singels en houtwallen worden ook de bomen en struiken in hakhoutbosjes eens in de 10 tot 15 jaar afgezet, waarna de achterblijvende stobben weer kunnen uitlopen om daarna over 10 tot 15 jaar opnieuw in hout te kunnen voorzien. Het belangrijkste verschil met de lijnvormige beplantingselementen (singels en houtwallen) is dat hakhoutbosjes vlakvormige landschapselementen zijn. Hakhoutbosjes vormen samen met andere landschapselementen het uiterlijk van een gebied en een geschikt leefgebied voor veel diersoorten. In Friesland worden hakhoutbosjes veelvuldig aangetroffen in het zuidoosten van de provincie. Ook op Terschelling liggen ze verspreid over het eiland.

Het pakket 'Terschellinger hakhoutbosje' is bedoeld voor hakhoutbosjes, gelegen in het kleinschalige agrarische cultuurlandschap, langs de binnenduinrand van Terschelling. Vergoeding voor beheer kan verkregen worden wanneer de elementen liggen binnen het leefgebied "droge dooradering".

Afbakening

- Het pakket is van toepassing op hakhoutbosjes – veelal bestaande uit een bepaalde hoofdhoutsoort (b.v. zwarte els op de wat vochtiger gronden en zomereik op de wat drogere gronden) en aangevuld met diverse andere soorten bomen en struiken.
- Het element is minimaal 1 are en maximaal 1,5 hectare groot.
- Het is een vrijliggend, vlakvormig landschapselement, met inheemse bomen en/of struiken dat als hakhout wordt beheerd.
- Het element ligt in het agrarische cultuurlandschap, dus op c.q. langs een perceel dat in agrarisch beheer is (graslandpercelen die beweid (kunnen) worden door vee en/of bouwlandpercelen (b.v. maïs)).
- De beplanting in het element wordt als hakhout beheerd. Om de 10 tot 15 jaar wordt de gehele beplanting afgezet (m.u.v. eventuele overstaanders), met als doel het behouden en/of ontwikkelen van een vitale, aaneengesloten, opgaande, houtige beplanting.
- Bosjes zonder het kenmerkende hakhoutbeheer, of met een zeer beperkte vorm van hakhoutbeheer, kunnen behoren tot het pakket 'Terschellinger bosje'.

Beheereisen

- Aan minimaal 80% en maximaal 100% van de beheereenheid wordt beheer uitgevoerd (jaarlijks beheer of eindkap), van 1 oktober van het vorige kalenderjaar tot 1 maart van dit kalenderjaar. Het eventuele overige deel wordt in stand gehouden.
- Vrijgekomen (snoei)hout wordt in het element verwerkt of versnipperd en afgevoerd.
- Chemische (onkruid)bestrijding is niet toegestaan, eventueel m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en Jacobskruiskruid in nieuwe elementen.
- Het element wordt niet beweid.

Aanvullende beheervoorschriften

- Minimaal 80% van de oppervlakte van het element wordt als hakhout beheerd en periodiek afgezet in een cyclus van 10 tot 15 jaar, in de periode van 1 oktober tot 1 maart.
- Overhangende takken kunnen gedurende het gehele jaar worden gesnoeid.
- Vrijgekomen (snoei)hout mag in het element worden verwerkt op stapels, hopen of rillen, mits het de hergroei (verjonging op de achterblijvende stobben en/of uit zaad) niet belemmert.
- Indien versnippering van vrijgekomen (snoei)hout plaats vindt (b.v. braamgroei, takken, stammen), dan worden de snippers niet achtergelaten c.q. verwerkt in het element.
- Branden in of in de directe omgeving van het element is niet toegestaan.
- Bemesting en/of de toevoeging c.q. verwerking van organisch of ander afval (b.v. slootmaaisel, bagger, maaisel, tuin- en of agrarisch afval) in het element is niet toegestaan.
- Er vindt ieder jaar uitvoering van beheer plaats, bestaande uit:
 - jaarlijks beheer – b.v. maaien overmatige braamgroei en/of ander gewas, rasteronderhoud, opruimwerkzaamheden, allen met name in de randen van het element, of
 - eindkap – het afzetten van de gehele beplanting m.u.v. eventuele overstaanders, t.b.v. het verjongen van de beplanting.
- Indien vee aanwezig is, dan wordt de beplanting in het element beschermd tegen schade door het vee middels een deugdelijk veekerend raster.
- Het raster staat vrij van de beplanting en rastermaterialen (b.v. draad, gaas) worden dus niet aan de beplanting genageld.
- Er is sprake van een ecologisch waardevol element, met een boom- en struiklaag en/of kruidlaag.
- Ongewenste houtsoorten zoals Amerikaanse vogelkers mogen chemisch bestreden worden d.m.v. stobbenbehandeling; bladbehandeling mag uitsluitend plaatsvinden bij (jonge) opslag van ongewenste houtsoorten.
- In de prestatieafspraken wordt vastgelegd welke vorm van beheer in de periode (van de prestatieafspraken) wordt uitgevoerd. Voor de elementen waaraan een eindkap uitgevoerd wordt, wordt het jaartal van die ingreep vooraf bepaald en vastgelegd.
- Bij uitvoering van een eindkap wordt uiterlijk 14 dagen na voltooiing melding hiervan gemaakt bij het collectief.

Opties en beheervergoeding

Afhankelijk van het soort hakhoutbosje (droge of natte bodem en de daarbij voorkomende dominante soorten bomen en struiken) en het uit te voeren beheer wordt voor ieder afzonderlijk element gekozen voor een bepaalde beheervorm, voor de uitvoering in een periode van vijf jaar (1 januari 2017 t/m 31 december 2022). Voor het uitvoeren van de beheermaatregelen ontvangt de beheerder een vergoeding per hectare. De opties en de beheervergoedingen zijn als volgt:

A – droog hakhoutbosje (droge bodem; zomereik, berk en/of andere soorten van droge bodems zijn dominant)

1. *jaarlijks beheer:*
 - a. in alle 5 jaren jaarlijks beheer uitvoeren (€136,98 per hectare per jaar)
2. *jaarlijks beheer + eindkap:*
 - a. in 4 van de 5 jaren jaarlijks beheer uitvoeren (€136,98 per hectare per jaar)
 - b. in 1 van de 5 jaren de eindkap uitvoeren (€10.436,34 per hectare)

B – nat hakhoutbosje (natte bodem; zwarte els, gewone es en/of andere soorten van natte bodems zijn dominant)

1. *jaarlijks beheer:*
 - a. in alle 5 jaren jaarlijks beheer uitvoeren (€205,47 per hectare per jaar)
2. *jaarlijks beheer + eindkap:*
 - a. in 4 van de 5 jaren jaarlijks beheer uitvoeren (€205,47 per hectare per jaar)
 - b. in 1 van de 5 jaren de eindkap uitvoeren (€13.622,16 per hectare)

Beschrijving van het ANLb 2016 landschapspakket voor het beheer van bosjes op Terschelling, toe te passen in het leefgebied Droge Dooradering, door leden van het collectief Waddenvogels.

Pakket 'Terschellinger bosje'

Beschrijving

Bosjes zijn vlakvormige landschapselementen met daarin een opgaande begroeiing van inheemse soorten en bomen. Net zoals andere opgaande landschapselementen zijn ook bosjes geschikte plekken voor allerlei diersoorten om er in te leven. Bosjes zijn in het verleden aangelegd om te voorzien in hout. Het verschil met hakhoutbosjes zit in het beheer van de elementen. De beplanting in hakhoutbosjes wordt periodiek (in het geheel) afgezet, maar in bosjes wordt uitsluitend gedund. Dit wil zeggen dat eens in de 10-15 jaar slechts een deel van de beplanting wordt afgezet de rest van de beplanting door blijft groeien. Om de biodiversiteit in de bosjes te vergroten, wordt de beplanting in één of meer randen van de bosjes (met name op de zonzijde) periodiek (in het geheel) afgezet, om zo een geleidelijke overgang te krijgen van het aangrenzende (gras)land naar de hoger opgaande beplanting in het bosje. Dergelijk randen zijn ecologisch vaak zeer waardevol. Ook bosjes waarin in het verleden hakhoutbeheer uitgevoerd werd maar al lange tijd niet meer (en waarin de beplanting dus 'doorgeschoten' is) kunnen voor dit pakket in aanmerking komen.

Het pakket 'Terschellinger bosje' is bedoeld voor bosjes, gelegen in het kleinschalige agrarische cultuurlandschap, langs de binnenduinrand van Terschelling. Vergoeding voor beheer kan verkregen worden wanneer de elementen liggen binnen het leefgebied "droge dooradering".

Afbakening

- Het pakket is van toepassing op bosjes – veelal bestaande uit een bepaalde hoofdhoutsoort (b.v. zwarte els op de wat vochtiger gronden en zomereik op de wat drogere gronden) en aangevuld met diverse andere soorten bomen en struiken.
- Het element is minimaal 1 are en maximaal 1,5 hectare groot.
- Het is een vrijliggend, vlakvormig landschapselement, met inheemse bomen en/of struiken.
- Het element ligt in het agrarische cultuurlandschap, dus op c.q. langs een perceel dat in agrarisch beheer is (graslandpercelen die beweid (kunnen) worden door vee en/of bouwlandpercelen (b.v. maïs)).
- De beplanting in het element wordt eens in de 10 tot 15 jaar gedund, met als doel het behouden en/of ontwikkelen van een vitale, aaneengesloten, hoog opgaande, houtige beplanting.
- In één of meer randen van het bosje wordt hakhoutbeheer met een cyclus van 10-15 jaar uitgevoerd.
- Bosjes met het kenmerkende hakhoutbeheer over de gehele oppervlakte, kunnen behoren tot het pakket 'Terschellinger hakhoutbosje'.

Beheereisen

- Aan minimaal 80% en maximaal 100% van de beheereenheid wordt beheer uitgevoerd (jaarlijks beheer of dunning/eindkap van de rand(en)), van 1 oktober van het vorige kalenderjaar tot 1 maart van dit kalenderjaar. Het eventuele overige deel wordt in stand gehouden.
- Vrijgekomen (snoei)hout wordt in het element verwerkt of versnipperd en afgevoerd.
- Chemische (onkruid)bestrijding is niet toegestaan, eventueel m.u.v. pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en Jacobskruiskruid in nieuwe elementen.
- Het element wordt niet beweid.

Aanvullende beheervoorschriften

- Het element wordt beheerd als bos met hoog opgaande bomen en/of struiken.
- Minimaal 80% van de oppervlakte van het element wordt eens in de 10-15 jaar gedund en in één of meer rand(en) vindt dan eindkap plaats; dit onderhoud wordt uitgevoerd in de periode van 1 oktober tot 1 maart.
- Overhangende takken kunnen gedurende het gehele jaar worden gesnoeid.
- Vrijgekomen (snoei)hout mag in het element worden verwerkt op stapels, hopen of rillen, mits het de hergroei (verjonging op de achterblijvende stobben en/of uit zaad) niet belemmert.
- Indien versnippering van vrijgekomen (snoei)hout plaats vindt (b.v. braamgroei, takken, stammen), dan worden de snippers niet achtergelaten c.q. verwerkt in het element.
- Branden in of in de directe omgeving van het element is niet toegestaan.
- Bemesting en/of de toevoeging c.q. verwerking van organisch of ander afval (b.v. slootmaaisel, bagger, maaisel, tuin- en of agrarisch afval) in het element is niet toegestaan.
- Er vindt ieder jaar uitvoering van beheer plaats, bestaande uit:
 - jaarlijks beheer – b.v. maaien overmatige braamgroei en/of ander gewas, rasteronderhoud, opruimwerkzaamheden, allen met name in de randen van het element, of
 - dunning en eindkap van één of meer randen, t.b.v. het verjongen van de beplanting.
- Indien vee aanwezig is, dan wordt de beplanting in het element beschermd tegen schade door het vee middels een deugdelijk veekerend raster.
- Het raster staat vrij van de beplanting en rastermaterialen (b.v. draad, gaas) worden dus niet aan de beplanting genageld.
- Er is sprake van een ecologisch waardevol element, met een boom- en struiklaag en/of kruidlaag.
- Ongewenste houtsoorten zoals Amerikaanse vogelkers mogen chemisch bestreden worden d.m.v. stobbenbehandeling; bladbehandeling mag uitsluitend plaatsvinden bij (jonge) opslag van ongewenste houtsoorten.
- In de prestatieafspraken wordt vastgelegd welke vorm van beheer in de periode (van de prestatieafspraken) wordt uitgevoerd. Voor de elementen waaraan een dunning en eindkap rand(en) uitgevoerd wordt, wordt het jaartal van die ingreep vooraf bepaald en vastgelegd.
- Bij uitvoering van een dunning en eindkap rand(en) wordt uiterlijk 14 dagen na voltooiing melding hiervan gemaakt bij het collectief.

Opties en beheervergoeding

Voor ieder afzonderlijk element wordt gekozen voor een bepaalde beheervorm, voor de uitvoering in een periode van vijf jaar (1 januari 2017 t/m 31 december 2022). Voor het uitvoeren van de beheermaatregelen ontvangt de beheerder een vergoeding per hectare. De opties en de beheervergoedingen zijn als volgt:

Bosje

3. *jaarlijks beheer:*
 - a. in alle 5 jaren jaarlijks beheer uitvoeren (€1597,22 per hectare per jaar)
4. *jaarlijks beheer + dunning/eindkap rand(en):*
 - a. in 4 van de 5 jaren jaarlijks beheer uitvoeren (€1597,22 per hectare per jaar)
 - b. in 1 van de 5 jaren de dunning/eindkap rand(en) uitvoeren (€13.111,87 per hectare)

